

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«

»EDINOST« izhaja vsako sredo; ena za vsa leta je 4 gld. 40 kr., za polu leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld. 20 kr. — Posamzno številke pri upravitelstvu in po tržakah v Trstu se dobivajo po 8 kr. — Naročnina, reklamacije in inzerate prejema Upravitelstvo »via Zonta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Izcerati (razna vrsta naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Zapisnik

XV. občnega zbora polit. društva »Edinost« za Primorsko v Komnu dne 26. junija 1881.

(Dalje.)

Gospod Stok govori blizu tako-le:
Čestita gospoda!

Mislím, da vam je znano, da je bil v starih časih Kras z velikim hrastovjem obrasten; ko so pa Rimljani v Primorsko deželo prišli, takrat so Kras popolnoma ogulili. — Leta 1815. je prišel v c. k. okrajno sodišče v Sežano za sodnika Tominec, njemu se je Kras smilil, ker videl je golega in pustega. On je zaukazal najprej, da se imajo po Krasu ceste narediti, potem je za dobro spoznal, da bi bilo prav ob cestah in po gmajnah drevje saditi; zaukazal je, da se morajo v občini napraviti občinski prostori za sajenje sadonosnih dreves, katera drevesa se še danes vidijo in občinam dohodek donesajo. Ko se je ta gospod s Krasu preselil, tedaj je tudi pogozdovanje Krasa zaspalo.

Leta 1846. je prišel v sežanski okraj za c. k. komisarja Velušič; temu gospodu je bilo tudi bridko gledati goli in prazni Kras; zato je povabil vse kraške gospode župane k sebi, in pri tem pogovoru se je sklenilo, da mora vsak mladenič, predno se poroči, toliko dreves na občinski pašnik nasaditi, kolikor mu jih župan ukaže. Tudi to se je splojnjevalo z dobrim vspehom. Ko je pa tudi ta dobri gospod zapustil Kras, opustila se je zopet nasadba dreves za nekoliko let.

Ko je bil v Trstu namestnik baron Kellersberg, zaukazalo se je vsem županom po Krasu, naj si napravijo v vsakej občini občinski vrt za sajenje sadonosnih in gozdnih dreves, kar se je tudi nemudoma zgodilo pod njegovim svetovalcem gospodom vitezom Majersbahom. Ko so bili vrta v vseh občinah napravljani in vrejeni postavila je visoka vlada domače voditelje, kateri so skrbeli, da so se vrta vsako leto z dobrim semenom obsejali, in da so drevesa, kar je bilo mogoče, najhitreje v vrtah rasla, in ko so drevesa nekoliko odrastla, potem je vsako leto župan nekoliko dreves vsakemu občinarju razdelil, da so jih na svoja zemljišča sadili. To je bilo eno najboljših del, katero je kmetovalcu veliko koristilo neslo, ker s tem ni visoka vlada

skrbela le za pogozdovanje Krasa, temuč tudi za kmetovo blagostanje.

Potem je visoka vlada to dobro delo opustila in se poprijela zgolj gozdnih dreves ter napravila v Rodiku vrta, v katerem se vsako leto sejejo zgolj gozdna drevesa, ki se potem gozdnarjem razpošiljajo, ti pa jih županom delé, da jih sadé občinarji na občinske pašnike, ki so za pogozdovanje odločeni. S tem sajenjem gozdnih dreves ima visoka vlada veliko troškov, kmet pa nima nobene koristi, ampak celo veliko zgubo.

Ko bi visoka vlada, ki ima dober namen, Kras pogozditi, prešla se družega načina, namreč:

1. Da bi spoznala kakovost zemlje v vsakej občini, kakošna drevesa so za to zemljo primerna;
2. da bi se sadila gozdna drevesa le po takih prostorih, kateri ne nesó nobenega dohodka in ne bi se jemala živini paša;
3. Da bi se vsakej občini odločilo toliko pašnika, da živina zarad pogozdovanja ne bi trpela lakote, ne pa, da se nekaterim občinam toliko prostora določa za pogozdovanje, da morajo posestniki živino prodajati, ker jo nemajo kam na pašo goniti; da bi visoka vlada dobro premislila, da ni potrebno le pogozdovanje, temuč, da je še veliko bolj potrebna živinoreja, ker od živinoreje živi gospod i kmet.

Dobro bi bilo, da se visoka vlada zopet poprime prejšnjega načela in svojim vrtnarjem zaukaže, da morajo v vrta sadonosno drevje sejati. Ne zahtevam vendar samo sadonosnega drevja, naj se sadi tudi gozdno drevje, le na take prostore, kakoršnih sem zgoraj omenil, ker prepričan sem, ako bi se na Krasu živo poprijeli sadjarstva in bi se bilo le polovico vsadilo sadonosnih dreves, kakor se je gozdnih, bilo bi zdaj na Krasu na tisoče forintov več, in kmetovalec bi napredoval. Sam sem bil priča lansko leto, ko je posestnik samo iz enega malega vrta prodal hrušek za 60 goldinarjev. In ta posestnik je vse hruške, katere ima zdaj v svojem vrtu, dobil iz občinskega vrta, kateri občinski vrta so bili napravljani v prejšnjih časih.

Visoka vlada bi prihranila veliko troškov, katere ima sedaj in pogozdovanje in sadjarstvo bi boljše napredovalo, tako mislim jaz in gotovo tudi pričujoča gospoda, ako bi tukaj na središču Krasa napravila skupen, ne le gozdni, temuč tudi sadjarski vrt, da bi mogel vsak posestnik

na Krašu dobivati gozdno in sadonosno drevje iz njega. Potem naj bi vsaka občina odločila sama prostore za pogozdovanje in prostore za sadjarstvo; dobro bi bilo, da bi imel vsak posestnik na Krasu toliko sadonosnih dreves, da mu vsaj sadje nekaj nese, ako trta ne rodi.

Dalje naj bi se ustanovila ogledna komisija, katera naj bi vsako leto ogledala vsa posestva po Krasu, posestniku, ki bi dobro obsadil z gozdnim drevjem svoje pašnike, namreč kamenite, ki niso za pašo, naj bi se dalo darilo k pomoči, ker je bil marljiv in priden, in ta darila bi morala imeti več, okoli 5 vrst; prav tako naj bi se obdaril tudi oni posestnik, ki pridno nasadi sadonosno drevje po svojih vrta in zemljiščih, zanikarneži naj bi se postavno silili drevje saditi, bodisi gozdno ali sadonosno in ako ne bi splojnali svoje dolžnosti, naj bi se kaznovali. Mislim, da na tak način bi šlo pogozdovanje najhitre od rok in visoka vlada bi si mnogo troškov prihranila.

Ako bi imel vsak posestnik na Krasu svoja zemljišča in vrta nasajena sadonosnim drevjem, ne bi se po noči tatvine golile, ker ne trebalo bi nobenemu hoditi sadja krast, ker bi ga vsak posestnik za se in za svojo družino imel; zdaj pa, ker je sadonosnega drevja po Krasu le prav malo nasajenega, pripeti se velikokrat, da zvečer vidi posestnik lepe svoje hruške, breskve ali drugo sadje v svojem vrtu, ali na polji; ko pa zjutraj vstane, vidi vsa drevesa oropana in časih še celo drevje polomljeno, da ga jeza zgrabi in poseka še ono drevje, kar ga je do zdaj imel, kajti čemu ga ima v svojem vrtu, ako iz njega nobenega sadu ne uživa; in vse to se godi zarad tega, ker je na Krasu nasajenega prav malo sadonosnega drevja; ako bo vsak posestnik svoje sadonosno drevje imel, mirno bo tudi vsak svoj sad užival.

Vesela vni zbor »Edinosti«, priporočam tedaj: pošljite ministerstvu resolucijo, naj bi visoka vlada po zgoraj omenjenem mnenju ravnala in skrbela ne le za pogozdovanje Krasa po praktičnih pravilih, marveč tudi za sadjorejo na Krasu.

G. V. Dolencec se ujema z govorom g. Stoka, in pravi nadalje, da kakor gledé šole, tako tudi gledé pogozdovanja je treba v prvi vrsti na to delati, da se ljudstvo samo poprime ozbiljno stvari; to več koristi, nego vse drage komisije.

Sploh je znano, da naše vlade so malokedaj kako novo stvar poprijele praktično in na prave strani. Učitelji, duhovni, župani, pa ljudska šola sploh, to so prvi faktorji, kateri morejo največ storiti o zadevi pogozdovanja, vlada naj te glavne faktorje le na pameten način podpira, potem pojde gotovo dobro in po ceni. Govornik je svoje menenje o pogozdovanju že izrazil v listu »Edinosti« in ga veseli, da je to menenje skoraj menenje vseh inteligentnejših Kraševcev. Vlada naj skrbi, da bodo pašniki dobro razdeljeni, naj odmeri bolj gole griče za pogozdovanje, naj napravi po Krasu več drevesnic, potem pa naj razpiše vsakoletna darila za take posestnike, ki bodo najhitreje in najbolje pogozdovani in določi kazni za take, ki nočejo nič delati; nadalje naj vlada oprosti vsakega davka vse one goličave, katere posestniki pogozdó, vsaj za 10 do 15 let. Tudi naj vlada zaukaže učiteljem, da mladini in odrastlim predavajo večkrat o sadjarstvu in gozdnarstvu; naj sestavi nadzorovalen odbor, sestavljen iz par vladnih zastopnikov strokovnjakov, pa iz posestnikov, županov, duhovnov; ta odbor naj bi vse potrebno določeval, tudi premije; sploh naj se vlada popolnoma vpra na ljudstvo in ne na uradne komisije, potem reč dobro pojde in z manjšimi troški. Nobena vladna naprava ne more napredovati, ako jo mrzi ljudstvo, prva umetnost je, da se stvar prikupi ljudstvu, katero nepopularno stvar le zavira. Govornik pravi končno, da ni zadosti resolucija, kakor jo je nasvetoval g. Stok, ampak da tukaj treba jako energične peticije na ministerstvo in zdatne podpore od strani deželnih in državnih poslancev; predlaga torej, naj zbor sklene, da odbor »Edinosti« pošlje ministerstvu poljedelstva peticijo v smislu g. Stokovih in njegovih podatkov in naj to peticijo oddajo o svojem času naši poslanci na Dunaji.

G. Forčič iz Preserja se ujema z g. Stokom, posebno gledé sadjarstva pa pravi, da ne ide, ako ne bo vlada delala ljudstvu veselja do te stvari, ki je namenjena še le potomcem.

On je tudi za prošnjo, posebno pa bode kmeta to vzbujalo, ako ga vlada oprosti davka od goličav za pogozdovanje namenjenih.

G. Ivan Ličen iz Rihemberga prosi pojasnila, kako bi bilo zarad drevesnic, ali naj jih

Podlistek.

Delo sv. Cirila i Metoda.

V spomin 5. julija 1881.

Spisal Jaromír Volkov.

I.

(Dalje.)

Poklicana v Rim, potovala sta sv. brata skozi deželo blatenkega kneza Koelja, ki ju prav z veseljem sprejme. Na kneževem dvoru sta se mudila dalj časa. Sè svojo učenostjo i zgovornostjo, kakor tudi z lepim vedenjem nju učencev, i vzlásti z slovanskim srečujajočim bogoslužjem, pri katerem je odpevalo 50 zbornih učencev, priljubila sta se ljudstvu i knežjemu dvoru tako, da so ju zadrževali i prosili, naj pri njih še dalj časa ostaneta. Ko vendar sv. brata omenita, da se hočeta gredeó iz Rima vrniti naravnost k njim, vtolažijo in poslové se prav srčno od sv. mož. Knez i njegovo dvorjanstvo pa ju še sprejmó daleč do meje svoje kneževine.

Dalje potujeta skoz druge slovanske dežele i kderkoli sta se pomudila, spevala liturgijo v slovanskem jeziku, ljudstvu v veliko radost. Na potu v Rim obiščeta tudi Benetke. Tu se vzdignejo proti njima latinski škofje, duhovniki i menihi, ter začno hud prepír ž njima zaradi slovanskega obrednega jezika. Očitajo sv. Cirilu: »Človeče! povej nam, kako si napravil Slovanom pismena, ki je učil, katerih ni poprej nobeden razumel, ni apostol, ni rimski papež, ni bogoslovec Gregor, ni Jeronim, ni Avguštin? Mi poznamo le tri jezike, s katerimi je spodobno slaviti Boga: grški, hebrejski i latinski.«

V počitovanje svojih dokazovanj vzdigne vsak tri prste kvišku tja proti sv. Cirilu i Metodu tako, da bi si človek lahko mislil, da ti prepirljivi prisegajo Bogu posebno imenitne cerkvene obljube. Da so se spotikali ob slovanskem pismu, katero niso umeli niti prepirljivi niti imenovani cerkveni možje, to ni čudno, ampak čisto naravno. More li slepec soditi o barvah? Prenapeta je misel, da zna slovanski, kdor zna grški.

Sv. Ciril, jako zgovoren učenjak, tem prepirljivim Longobardom iz sv. pisma dokaže, da se sme Boga slaviti v vseh jezikih. Govori jim poleg drugega tudi tako: »Ali Bog ne pošilja dežja vsem ljudem i narodom? Ali ne svetli sonce vsem? Ali se ne sramujete, tri jezike vsiljevati vsem plemenom i narodom na svetu, ter ukazujete biti slepi i gluhi? Mi poznamo mnogo narodov, ki imajo svoja pismena i Boga slavijo v svojem, ne pa tujem jeziku, taki so: Armeni, Persi, Avazgi, Jveri, Gugdi, Goti, Obri, Turslji, Kazari, Arabi, Siri i še mnogo drugih.«

Ko sta bila sv. brata uže daleč doli na romanske zemlji, zvesta o smrti papeža Nikolaja I. ki je umrl dne 13. novembra 867. Njegov nastopnik je bil Adrijan (Hadrian) II. po rodu Rimljan.

Ko papež zvé, da potujeta slovanska blagovestnika sv. Ciril i Metod proti Rimu, i da neseta z seboj telo sv. Klementa, gre z vsem svojim spremstvom v svečani cerkveni opravi njima naproti ter ju zelo prijazno i spoštovalno sprejme začetkom leta 868. Le carjem i kraljem so v istej dobi papeži i rimsko ljudstvo skazovali toliko čast, kakor zdaj sv. Cirilu i Metodu.

Uže iz tega slovesnega sprejema je soditi, da papež ni verjel lažnjivim pritožbam nemških i latinskih podpihovalec.

Naša ljubeznjiva brata stopita srčno brez bojani pred papeža i njegov cerkveni zbor, v kateri je bilo poklicanih tudi mnogo vnanjih škofov. Sv. Ciril i Metod odgovarjata na papeževa prašanja, ter se v vseh, vero zadevajočih točkah, slavno opravičita, in zatožbo svojih protivnikov popolnoma uničita. Mej

drugim tudi papežu i zbranim škofom vse jasno dokažeta, zakaj sta Slovanom napravila vlastna pismena i poslovenila sv. pismo stare i nove zaveze, pa tudi druge knjige za rabo pri liturgiji.

Temeljito sta dokazala, da je vse to velikemu slovanskemu narodu zelo potrebno i koristno, ter pristavila, da se prav s takim sredstvom vpešno širi krščanska vera mej poganskim ljudstva. Osebitno dobro tudi raztolmačita i razgovetno počitujeta papežu Adrijanu lepoto i bogastvo slovanskega jezika, v katerem opravljata svete cerkvene obrede, ki silno vplivajo na to, da se krščanstvo mej narod vspešneje širi i plodovito razeveta.

Sočutje do nedolžnosti i stud do krivice se čita na obrazu posameznega zborovatelja v tem cerkvenem zboru. Papež sam, ko vidi pred seboj nedolžnost i poštenost sv. Cirila i Metoda nju učenost, potrpežljivost, ponižnost, nenavadno marljivost i stanovitnost; ko vidi storjeno gorostasno delo na krščanskem polju; ko vidi pred seboj 50 izbornih učencev, viteških moravskih mladeničev, namenjenih svečeniškemu stanu; ko vidi verno družbo, ki je iz gole pokorščine i ljubavi do papeža prišla v daljni Rim; ko se prepriča, da je na drugej strani le zavist krivičnih tožiteljev: — zavzame se ter ostrmi nad vso nepričakovano dogodbo, tako zelo ga je presunil ta nenavadni prizor v sočutju do resnice i pravice.

Papež reši nemških i latinskih škofov zlobno pritožbo tako, da mej drugim tudi slovanske cerkvene knjige odobri i pohvali.

Da sta dotične liturgične knjige iz grščine na slovansčino veleprosveljena učenjaka i odlična jezikoslovca izvrstno preložila, o tem ni dvomil niti papež niti ostali cerkveni zborovatelji.

Papež Adrijan II. vzame iz rok sv. Cirila slovanske knjige, položi je na žrtvenik (altar) sv. Petra, ter v nazočnosti cerkvenega zbora, sv. Cirila i Metoda, 50 nju učencev i zbranega rimskega ljudstva, — jezik slovanski i njegovo cerkveno literaturo blagoslovi, (»libros versos divino altari imponit, quasi sa-

napravi vlada, ali vsaka občina zase. Najbolje bi bile take vladne drevesnice in vlada naj bi tudi preskrbela dobrih cepičev, plemenitega sadja od vseh strani, ker to občinam ni tako lahko mogoče.

G. Stož pojasnjuje, da bi morala imeti vsaka občina za-se svojo drevesnico, katero naj bi vlada podpirala na vse mogoče načine tudi s čepiči. Če je mogoče, naj bodo tudi občinski sadni vrtni, kajti s tem se pride v okoliščini tudi talvini, ki zdelj močno zavira napredek sadjarstva.

G. Ferd. Lah iz Dutovelj povdarja, da je treba v prošnji odločno izreči, naj vlada odmeri za pogozdovanje le take goščave, kjer ni paše in kjer kmet nema nobenega dohodka, ne pa takih, ki so v korist poljedelstvu in živinoreji; to načelo je vlada dozaj prezirala in na Krasu ravnila teoretično brez pravega premisla. Glede sadjarstva meni on, da je to prva naloga učiteljev in duhovščine.

Predsednik g. Nabergoj je tudi tega mnenja, da je treba pogozditi le take goščave, od katerih ni nobene rente za srenjo in posestnika, ne pa takih, kakor se to godi v tržaški okolici, da nastajajo celo nevarni prepiri, ker ljudem devajo v prepoved taka zemljišča, katera so okoličanom neobhodno potrebna; — dobri pašniki naj se pustijo ljudem, saj je drugoga prostora neizmerno dosti.

G. Vidmar iz Komna: On zna za srenjski pašnik, ki meri 80 oralov, za katerega plačuje srenja 85 gl. letnega davka; polovico tega pašnika pa se je delo v prepoved zaradi pogozdovanja. Kolika škoda bo to za dotlejše občinarje, ki bodo morali plačevati visoke davke, pa nič ne bodo uživali! Pašniki naj se dobro pregledajo, predno se dekretira pogozdovanje.

Predsednik naznanil konec debate in dene na glasovanje Stokov in Dolenjcev predlog. Zbor sprejme z večino predlog Dolenjcev, da se napravi petičja na ministerstvo v smislu Stokovih in drugih razprav in pojasnil.

(Dalje prihodnjik.)

Dopisi.

Na Barki. dne 2. julija.

(Trst in voda.) Uže mnogo let se govori in piše, da hočejo Tržičani v Trst napeljati vodo Bistrice, v katero se tudi druge manjše vode in potoki zlivajo in se potem voda imenuje Reka.

Mesto Trst je veliko tisoč za to potrosilo in vendar mu vode še zmerom primanjkuje. Slišal sem, da je lansko leto meseca julija, ko je bila velika suša, prišel sedanji tržaški župan s komisijo vodo ogledovat. Prišli so pod Škocijan in našli so prav malo vode. Potem so šli gor do mlina Franca Gombača ker so menda slišali, da na tem mestu je voda največja in vsa skupaj zbrana, a tudi tukaj so jo malo našli in menda sklenili, da je nikoli več ne pridejo gledat in tako so jo zbrisali iz večnega spomina. Ker sem jaz prav pri tej vodi rojen in tudi zdaj blizu nje bivam in prav moja zemljišča tam vodo o suši požirajo, in ker sem veliko let ob času suše to skrbno ogledoval ter so mi vse njene lastnosti tako dobro znane, da nobenemu ne bolj; zato si v dolžnost štejem, na kratko in resnično popisati vse, kar vem in znam.

Zgoraj mlina F. Gombača do pod Bistrice je 11 velikih mlinov. Ti mlini imajo vsi velike jezove in velike vodne zaloge: dolge, široke in

globoke vire in kadar po 5—6 dni in noči njih kolesa tečejo, spraznejo se ti prostori in prigodi se, da dela nemajo, posebno ob nedeljah in praznikih vodo vsi zapirajo in tako 12—24 ur zaprto držé. Kadar pa jo vsi odpró, toliko je priteče v 12 urah do F. Gombača, da lahko 5—6 koles goni. Ker je od Bistrice dalje na stotine majhnih izvirkov in potokov, kateri se od desne in leve strani v glavno reko stekajo in ker nihče trditi ne more, da jo kje zemlja požira, samo ob sebi je umevno, da je pri F. Gombači največja. To je vsem bližnjim znano, da v največji suši 3 mlinska kolesa goni, če ni od gornjih mlinov zadržana, kar je bilo uže prepovedano, pa ne koles na korce, ampak na lopate. Če se vsa ta voda v Trst napelje in če se na skočniku 2 metra pod veliko kolo po novi iznašbi zažene, lahko 12—16 mlinskih kamenov goni. Da bi vse to zadnji ogledni komisiji znano bilo, gotovo ne bi bila nad to vodo obupala.

Sedaj pa moram povedati, kje in v koliki daljavi zemlja vodo požira. Kmalu pod zapuščenim mlinom g. Janeza Dekleve, kateri se Stranski mlin imenuje, začnejo jo zemlja požirati ter jo požira še pod mlinom g. Janeza Dekleve; od tod pa se je prav nič več ne zgubljava, ampak priteka jej mnogo majhnih izvirkov od ene in druge strani do Škocijana. Daljavo požiranja je, kakor sem na oči cenil, okoli 1800 metrov.

Takaj ste samo dve skrivnosti, kateri morda niste bile Tržičanom pojasnjeni. Prva je, da se vodi čez požirke nova pot ali struga tik stare in navadne poti skopa in sicer za 2 metra široka in 2 visoka po ulitih cevéh, ali cementiranim voľotočju pod zemljo prepelja in potem nazaj v stari tok zavrne. Druga skrivnost je lahka in brez stroškov: po državnih zakonih bi se moralo zapovedati, da mlinarji po dokončanem delu ne smejo vode zapirati. Napeljanje vode ne bi dosti stalo in tudi posestnikom ne bi dosti odškodnine trebalo, ako bi kanal pokrili in kmetje bi lahko travo po vrhu kosili. Tako bi ostal brez vode le mlin g. Dekleve, kateremu bi se dala odškodnina za vsako leto po 3 meseca. Kadar bi pa bila voda do Škocijana pripeljana, ne ostalo bi drugoga, nego namenjeni Kras do Lonjerja prekopati, to se vé da bi stala stvar milijon, ali v 4 letih bi Tržičani pili vodo iz Reke in tudi vsake vrste strojev bi si lahko napravili po Bošketu, ker voda bi dosti metrov nad morjem na svetlo hahlala in tako imela velik pad. Ni človeka pod soncem, da bi izračunal, kakošna obliče, kakošna slavo, kakošna korist bi si to lepo in bogato mesto s tem pridobilo, to bi se še le pozneje videlo in spoznalo.

Čital in slišal sem, da so načrt naredili, iz glavne jame iz Bistrice vodo po litih cevéh v mesto napeljati; to je čuden načrt in ta voda sama na sebi je tudi manjša od zgoraj imenovane pri mlinu F. Gombača. Od glavnega izvira do Škocijana je okoli 42 mlinov, kateri bi se morali bogato odškodovati; zemlja, po kateri bi se napeljala do dolenjih Ležeč, vsa je skoraj obdelana s travniki, vinogradi in sadjem; koliko bi se moralo odškodnine dati posestnikom!

Mnogo je prepadov, zavinkov in globokih potokov, čez katere bi se morali mostovi zidati, predno bi se voda vrhi Krasa tik dolenjih Ležeč napeljala. Od Ležeč preko Divače bi se moralo najmanj 1 m. pod zemljo kopati zaradi zmrzline

itvročine in pa lite cevi do Lonjerja speljati, kar je z ogromnimi troški združeno in vendar ob suši bi imeli le malo vode.

Čital sem tudi, da se Rižan v Trst napelje, ali ta voda je manjša od naše in tudi nema skoka, ona ne bi koristila za drugo, nego le za samo pijačo in kuhjo, za drugo obrtnijo ne.

Zadnja poročila so po mojih mislih najbolj gotova in najcenejša, če so le verjetna in resnična, da imajo Tržičani čudo vode pod sv. Križem blizu Trsta. Dobro se je treba prepričati, da je voda gotova in tekoča in da ni kakšno podzemeljsko jezero, katero bi pa ne imelo pada ali skoka. To naj se preišče, kakor hitro mogoče, ker nemamo Matuzalemovih let, mesto pa vsak dan več prebivalcev.

V Rojanu. 1. julija.

Devetnajsto stoletje se zove doba železnic, strelopisa, iznašb i velikanskih polvzetij. Puhli hvalo-pevci rimskih i drugih starin ne morejo se načuditi staviteljstva strokovnjakov siye starodavnosti i praznim ponosom prstom kažó na rimske ceste — i vodovode, gledišča, okroglišča, koliseje, pantheon; češ: Pridite le-sem, sovremeniki gradbo-veščaki i stvorite kaj temu jednacega — ako ste zmóžni? Kar se pa zdaj po širem svetu napravlja, to njim ni nič! Oni so enaki slepeni, ki dobrodelno solnčno gorkoto uživa, ali barve posameznih njegovih žarkov ne poznava. Drugače bi morali poznati, da temu, kar se zdaj zvrševa — minulost še senca ni. Ko bi se zdramil iz groba i trohobe spon preslavni latinski umetnik Amenij i ako bi se staval predlog o gorovja predoru Mons-Genis, vsklikol bi gotovo z glavo majé: Impossible est! Ako bi mogli starodavniki svojimi očmi opaziti velikanske naprave sedanjosti daljavo zblizjuče, v kozji rog bi pognali vse njih nečemerne hvalo-pevce. Sueški prekop, predora Mons-Geni i Sv. Gotthard; Pacific železnica v severnej Ameriki i sedaj se gradite še dve do tihoga morja; prekop Panama mej srednjo i južno Ameriko, podmorski predor La Manche i načrtana rusko-azijska železnica do velikega oceana, ki bode najdaljša na zemeljskej obali: ali niso to dela nedosegljiva neumornega človeškega duha! Ali v poslednjih dneh so stopila na dnevni red i še posebna pogajanja mej grško vlado i generalom Tür-om o prekopu korintskega medzemljišča, ki za večne čase zedini Korinta zaliv saronjskim morjem. Ožina zgine i ladja bo plula skoz staro Megarido na Egipto, na staroslovanski Solun i naprej i tako si prikrajša pot okoli pelopovega otoka. Peloponez (sedanja Moreja) resnično postane, za kar se je v starem i srednjem veku smatrala, namreč: otok. Priča nam je starina «nesos» i v srednjem veku jadranskega morja gospodarji silni Benečani. Še zdaj se nahajajo pred baziliko sv. Marka v Benetkah trije stebri, na koje so ob nedeljah i drugih svečanostnih dneh razobešavali zastave treh njim podvrženih največih otokov v srednjem morju: Cipar, Kandija, (Kreta) i Moreja. Kar so starodavniki smatrali le imenovalno za otok, v 19. stoletju postane resnica. Tedaj ono bi bilo poosobljenje ali vresničenje prastarih idej. Uže v starem veku so večkrat skušali morja zediniti i v povestnici se premnogo pot čita o slučajih i namerah — kako bi se dala ta velikanska ideja izgotoviti. Celo pričeto je uže bilo delo, kar se še zdaj lahko spozna; ali radi tadanjih nemirnih časov,

ali nepopolne trigonometrične vede, zopet so započele opustiti. Ali v 19. stoletju, ko neizmotljivi protok, zemljemerna oblika, dokazuje vrednost i staljšče neznanic — vse je mogoče i Delfis i Dodona morata se pred lučjo resnice pomaknoli v senco i temo pozabljivosti.

Leta 625 pr. Kr. je Korintu zapovedoval glasoviti trinog Perianter, uže on je menil prekopati ožino, kakor poroča povestničar Diogen Laërcij. Slavni zgodovinar Strabo piše, da i Dmitrij Poliorcet se je i on hotel dela polotiti; ali lastni mu inženirji odsvetovaje mu so trdili, (a on je njim i tudi verjel), da zrealo korintskega vodovja je dokaj višje od onega v saronjskem zalivu. I ako bi ožino dal prekopati, napravil bi ogromno škodo; kajti voda bi naplavom uničila Egipto i vse bližnja otoke. Tudi Julij Cezar je bil poveril to izvršitev svojemu inženirju Ameniju, kakor pričajo: Svetonij, Dion Kasij, Plutarh.

Svetonij pripoveduje, da je car Kaligola imel posebno veselje do velikanskih stavb i da je poslal po širem carstvu umetnikov, da mu jih gradé i tudi v Korint posebnega stoltnika, da pri prekopu priprave stvori i začeta dela otvori. Ko je grozoviti car Neron zasedel uže razpadajoči rimski stol — prva naloga mu je, osobno pohoditi carstvo i dospje tudi v Grečijo, da se sam prepriča o potrebi podanikov. On sam matiko prvim udarcem v tla delo otvori. Pri tem poslu mu je delalo dokaj tisoč židov i zatvorjenih po cesarskih ječah hudodelnikov. Ali pobuna napram Rimstvu Vindix Julijeva v Galiji je nadaljevanju pot zaprečila.

A. B.

(Konec prihodnjik.)

Iz novograjskega okraja. 2. julija.

Učakali smo, da je prišel na dan strašan čin, izvršen dne 24. maja 1871 na neserskem vrhu pri Trstu. Vozil je mesar Peter Šiskovič tisti večer janjce v Trst. Napali pa so ga roparji na c. k. cesti i na strašen način umorili. Bila je obravnava v Trstu m. m. zatoženca sta bila P. Dobrila i F. Kastelec. Gosp. državni pravdnik ju je ostro tožil, zagovarjala pa sta ju dr. Ferjančič i dr. de Angeli. Zatoženca sta bila obsojena na vešala.

Hvale so vredni vrli c. kr. žandarmi iz Materije, ker so z velikim trudom temu hudodelstvu prišli na sled ter je na dan spravili.

Pokojni P. Šiskovič, več časa vdovec, bil je vrl mož, poštenjak i občinski odbornik, njegovo ime je slovelo. Kadar je janjce po vaseh pobiral, vsak mu jih je rad prodal, za gotove denarje ali ne, ker je bil pošten trgovec. Zapustil je lepo posestvo, dve hčerki i staro mater. Ker pa ni gospodarja v hiši, vse je šlo po zlu. Marsikdo bi moral položiti roko na srce pri tem strašnem razdiranju i obrniti milo oko na zapuščene uboge, usmiljenja vredne sirote.

Z Dunaja. 30. junija.

Dne 20. junija t. l. se je ustanovil tukaj »agronomični odsek« ko oddelek akademičnega društva dunajske »Slovenije«. Namen mu je, razpravljati stvari, spadajoče v poljedelstvo in gozdarsko stroko s posebnim ozirom na slovenske dežele, ter se doseza ta namen s čitanjem in presojevanjem predavanj omenjenih strok v slovenskem jeziku.

V izvršujoči odbor so voljeni ti le gospodje: Jurij Kraigher stud. forest. za predsednika, Va-

erificium offerens Deo.» Cap. 3.) potrdi i zaukaže: naj se v tem jeziku služi liturgija in vrše vsa druga cerkvena opravila pvsod, kodar biva narod slovanski. Dalje papež pristavi i pismeno razglasi: »Kdor bi se prodrznil drugače učiti, zaničevaje knjige tega jezika, naj bode izobčen (proklet).

Dokončavši papež to blagoslovenje vzame slovanske bogoslužbene knjige raz žrtvenika, ter je izroči sv. Cirilu i Metodu za cerkveno službeno rabo.

Od onega velepomembnega trenutja, začetkom l. 868, ko se je dogodilo to v Rimu v cerkvi sv. Petra, i sicer mej božjo službo, v navzočnosti cerkvenega zbora i drugega občinstva: — postala je staroslovansčina »sveti jezik« (slavorum lingua sacra).

O tem jeziku, njegovej spretnosti i odliki piše L. P. tole: »Wir können uns zur Bestätigung, dass die altslovenische Sprache nach der griechischen und lateinischen für die entwickeltste galt auf ein historisch beglaubigtes Moment berufen. Vor tausend Jahren, als in Europa nur das Lateinische und Griechische als gebildete Idiome galten, erklärte Papst Hadrian II. welche Verfügung sein Nachfolger Johannes VIII. im Jahre 880. bestätigte, die altslovenische Sprache zur Kirchensprache.« In dalje: »Darum weil der Papst die Sache geprüft und gefunden hat, dass wirklich nur die slovenische Sprache genug entwickelt war, dass sie neben der griechischen und lateinischen als Kirchensprache gebraucht werden konnte, während alle andern Sprachen zu diesem Zwecke noch für untauglich befunden wurden.«

Od onega časa, ko je staroslovansčina odločena biti našim cerkvenim jezikom, ima brez vse dvombe popolno pravico v slovanskej cerkvi. Zavoljo tega se zapadni, oziroma južni Slovani pri vsej prirodnej krotkosti i miroljubivosti nikedar tako ne spo zabimo, da bi prostovoljno priznavali predstvo tujemu jeziku v naše m. svetišču.

V dokaz, da ima omenjeno (jezikovo) dovoljenje za Slovane sploh pravilno polnomočje, zaukaže papež: naj se opravi i poje slovanska liturgija v cerkvi sv. Petra, tedaj prav na onem žrtveniku, kder je bil naš jezik za cerkvena opravila posvečen. Verjetno je, da je pričujočemu občinstvu to cerkveno opravilo z ganljivim odpevanjem prav ugajalo, kajti papež je dovolil, da se drugi dan služi i speva slovanska liturgija v cerkvi sv. Pavla, a tretji dan v cerkvi sv. Andreja blagovestnika.

Predno pa se poslovita sv. Ciril i Metod od Rima ter vrneta nazaj mej svoje Moravane, blagoslove sam papež sv. Metoda v vladiko dne 5. januarja l. 869; učence pa po svojih dveh patrijarhlih v duhovnike i djakone. Sv. Cirila pa, uže od l. 862, vladiko, je papež pri tej priliki v onem dostojanstvu le potrdil, i sicer ko zatoženega s pravnim cerkvenim činom, da mu je osobno ko vladika v roko prisegel pokornost i zvestobo. Papež je tudi s tem cerkvenim posvečevanjem i odklikovanjem pokazal svojo popolno zadovoljnost ter potrdil i pooblastil slovansko duhovstvo po svojej najvišjej cerkvenej moči, naj v bodoče izvrševa vsa božja opravila v posvečenem slovanskem jeziku.

Po velicem žrtovanju, za slovansko delo ves utrujen, k malu potem sv. Ciril nevarno zbolil. Sluteč svojo bližnjo smrt, pokliče k sebi sv. brata Metoda i svoje učence. Pri tej priliki jih prav milo prosil i opominja, naj stanovitni ostanejo ter ne prenehajo in opusté mej Slovani pričetega dela. Glej, brate! — govori sv. Ciril Metodu. — skupaj sva bila vprežena, skupaj sva orala i rušila brazde na božjem polju, a jaz padam na njivi; umorjen od velicega truda, dokončavam svoje dneve. Da je sv. Ciril pričujočim v tem trenutju govoril ozbiljne i pomenljive reči, tega nam tu ni treba obširno omenjati, lahko pa trdimo, da so nastopniki sv. Cirila, kakor trdna skala stanovitni ostali v božjem i slovanskem delu vse dni svojega živjenja.

Sv. Ciril je Slovane tako srčno ljubil, kakor pravi oče svoje

otroke. V zadnjih trenutjih svojega živjenja, vzešši uže slovo od svojih ljubljencev, ko mu je uže mrtvaški pot oblival obraz; vzdigne roki proti nebu ter še iskreno moli i prosil: »Naj Bog obvaruje njegovo čedo i ves slovanski rod vsake nesreče na duši i telesu.« Razločno so je slišala njegova zadnja molitev: »Vozveselichse o rekšich mne: v dom gospodenj pojdem' vozveseli se duša moja i srcece vozradova se.« Končavši molitev še ima toliko moči, da blagoslove zadnjikrat okoli stoječe, a k malu potem mirno zapre blage oči i sladko v Gospodu zaspi dne 2. februarja leta 869, v 43. l. živjenja. Njegova duša pa se je vzdignila nad zvezdne prostore tja v svitlo dvorane nebeškega veselja, kder uživa večno radost za nagrado svojemu trudnemu delu i grenkemu trpenju, katero je trpel za blagost vsega Slovanstva.

Spremljali smo sv. Cirila v njegovem živjenju i delovanju, a nikder nismo zapazili najmanjšega sledu, da bi se kazal kakor Grka, ampak vidimo ga v vsem njegovem mišljenju i hrepenenju kakor Slovana. Da celo na zadnjo uro priporočava svojo dušo Bogu v slovanskem, njemu najbolj priljubljenem jeziku, a ne v grškem ali latinskem.

Ko papež zve tužno vest o smrti sv. Cirila, sam poskrbi i vsemu Rimu zaukaže, naj se telo umrlega z največjo častjo i dostojnostjo pokoplje. Telo sv. Cirila polože v dragoceno marmornato krsto, ter ga svečano prenesó v cerkev sv. Klementa. Tam v spodnjej prvotnej cerkvi, na levem krilu, vidi se še dandanes rakev sv. Cirila. Tega svetega prostora naj ne pozabi obiskati noben Slovan, ako ga kdaj sreča privede v to skrivnostno bližino.

Resnično je, da ni še noben svetnik svojemu narodu, po lastnem trudu, zapustil toliko dragocenosti i dušnega premoženja, kakor sv. Ciril nam Slovanom. Zato bodemo večno čestili blago njegovo ime i z hvaležnim srcem se spominali njega na vse veke.

(Dalje prihodnjik.)

lentin Oblak stud. agr. za podpredsednika, Ferdo Svetek stud. agr. za tajnika in Ferdo pl. Kleinmayr stud. forest. za blagajnika. Prva redna seja je bila 9. julija t. l. v »Jilč Gasthaus« Volksgartenstrasse 3. — Dnevni red bil je: 1. Čitanje zapisnika glade pogovorov o ustanovitvi tega odseka. 2. Poročilo predsednikovo. 3. Predavanje g. stud. agr. Val. Oblaka »Kaj je naša naloga (ko slušateljji višje poljedelske in gozdarske šole) v počitnicah? 4. Slučajni predlogi in interpelacije. Za odbor:

Jurij Kraigher, Ferdo Svetek,
t. c. predsednik, t. c. tajnik.

Dolina 9. julija.

Visoko c. k. namestništvo v Trstu je blagovilo z odlokom od 15. maja t. l. št. 6224 I. potrditi pravila učiteljskega društva za koperski okraj. Ker namerjajo začasni odbor po sklepu I. shoda v Dolini dne 24. febr. t. l. prve dni avgusta čast. gg. društvenike v Koper k II. zborovanju sklicati, prosi jih najuljudnejše, naj dopišljejo ali pa vsaj nemudoma naznanijo svoje referate začasnemu odboru v Dolino, da bo mogoče program prihodnjega zborovanja za časa sestaviti in objaviti. — Govorilo se bo pri tem zborovanju o okrajnej učit. knjižnici tega okraja, naj to stvar dobro prevdarjajo, da se bo s temeljitimi razlogi kaj koristnega v prid naše ljudske šole in učiteljem samim moglo doseči.

V imenu odbora
And. Vertovec, tajnik.

Politični pregled.

Notranje deželo.

Poročali smo bili v zadnjem listu, da so nastali v Pragi neredi mej slovanskim in nemškimi prebivalstvom; Nemeč je povsod vsiljiv človek, tako, da je včasih res težavno mirnemu ostati; v Pragi je samo sedmi del prebivalcev Nemečev, pa vendar pri vsakej priliki kažejo ogromni večini Pražanov, da se jim ne pretaka slovanska kri po žilah. Nemeč so zaradi teh pretepov shod nemško-českimi poslancev sklicali in v neke resoluciji krivnjo pripisavali Čehom; celo do cesarja so hoteli iti; nekateri so posredovanje nemškega poslanika na Dunaju na pomoč klicali. Češki klub jim pa ni odgovora dolžen ostal.

Da bi se tem neredom v okoliščini, imenovan je na Weberjevo mesto českim namestnikom vitez Kravs, bivši predsednik vojaške višje sodnije; pravijo, da je pravičen mož in da cesar zelo vanj upa. Nemški listi iz početka niso vedeli, kaj bi rekli o tem imenovanju in so sodili, da cesar Taaffejevo politiko na laž stavi, pozneje so pa sprevideali, da Kravs ne bode napeljal vode na njih mlin.

Knez Milan se je z kneginjo v Prago pripeljal in je bil od cesarjeviča Rudolfa in Pražanov prijazno sprejet.

V Avriškem saboru je dejal Miškatič o reškem pitanju, da predlogi opozicije napadajo zdani sistem; vlada odločno zagovarja dualizem.

V raznih nemških mestih so začeli z hore sklicavati, da svojo, kakor mislijo, opravičeno »entrüstung«, izrekó radi praških prask; vlada pa je prepovedala telegrafskim uradom vzemirajoča poročila razširjati; čuditi se moramo, da se zastop dunajskega mesta povsod vmešava; v kratkem času so se bili dunajski mestni očetje mnogokrat blamirali, — ker se vedó, kakor »splessbürgerlji. To ne dela časti dunajskemu mestu.

Vnanje države.

Na Nemškem se uže zelo pripravljajo na volitve; Bismark se nadeja, da se mu povoljno izvrše.

Za Francoze se razmere v Tuniziji neprijetno razvijajo, več in več mohamedanskih narodov se jim upira, tako, da jim bo treba vse eneržije, da jih zmogó; tudi Tripoli se giblje in Angleži so Francozom dosti jasno namignoli, da bi utegno čes priti, ko se bodo morali tudi genoti, Francozje so mahom razumeli, kam pes tace moli. Mislimo, da je Bismark radi tega bil tako naklonen gledé Tunizije, ker je stulil, da se razvijo homatije Francozom neprilicne; svojim zahodnim sosedom želi Bismark gotovo prav mnogo posla, da se lažje giblje. Mržnja je nastala mej Italijani in Francozi, zdaj se še Španija vlačí v vrtimec, tako, da se bodo romanski narodi srpo gledali, to pa kaj prija pruske lisiči.

V Belgiji se močno dela na to, da se volitvena pravica razširi.

Italijani so na posodo vzeli 444 milj. lir v zlatu.

Na Ruskem židovje uvidevajo, da so si radi nelepih lastnosti sami krivi, da jih Rusi ne marajo; židovje v južnej Rusiji se neki hočejo poboljšati! Nek žid piše v časniku »Južni kraj«: »Naša lakomnost, nenasitljivost, predrznost in zvijača, neumno posnemanje ruskih veljakov, odiranje nam je nakopalo sovraštvo ruskega naroda.« To utegne kod drugod tudi res biti.

»Agence Russe« piše: »Izjave mnogih deputacij žlahtnikov, okrajnih zborov, kinetov raznih pokrajin in trgovcev Nižinogorodskih včeraj v Peterburgu sprejetih, carja so in carico močno ganole.«

V Bolgariji so se izvršile volitve po kneževji volji, govori se pa, da utegne premagana stranka nemire delati, in res vse na to kaže, ako smemo verovati poročilom iz onih krajev.

V Carigradu se niso izvršile obsodbe sultanovih morivcev, ker pregledujejo račune, narajene po odstavljeni Abdni Azizovem. Obsojenci so neki močno za svoje žepke skrbeli.

Predsednik severno-amerikanskih zjedinenih držav okreva, upa se, da preboli.

DOMAČE STVARI.

Občni zbor delalskega podpornega društva bo v nedeljo 17. t. m. ob 6. uri popoldne v društveni dvorani pri »Zlatem orlu«. Dnevni red je ta le: 1. Branje zapisnika; 2. Posvetovanje o blagoslovenji zastave; 3. Poročilo gledé uradnika delalskega društva; 4. Poročilo gledé novih pravil. K obilnej vdeležbi vabi Odbor.

Romarjev iz Rima se je 8. t. m. opoldne 450 pripeljalo v Trst na ladiji »Stambul«. Pri dohodu so peli avstrijsko himno. Na ključu St. Carlo jih je sprejel dotični slovanski odsek ter spremil na južino v gostilnico »Monte verde«. Zvečer so do mala dalje odpotovali. Vsi so bili jako zadovoljni se sprejemom in zelo so hvalili škofa Strossmajerja, katerega vse rimsko ljudstvo zaradi njegove ljubeznjivosti in izvrstne zgovornosti visoko čišla. Nek prijatelj iz Trsta, vrnovši se iz Rima, pripovedoval nam je z navdušenimi besedami, kako krasno so prepevali na potu tja in nazaj, (vzlasti na morju), pobožne in narodne pesni v vseh slovanskih jezicah, kako veličastno se je opravičala slovanska služba božja v cerkvi sv. Klementa (tudi slovenski se je pridigovalo), in posebno, kako nepopisljiv in nepozabljiv prizor je bila avdiencia pri sv. Očetu. Govor vladike Strossmajerja in odgovor papežev pretresel je vsako srce. Jakina pa romarji niso hvalili; tam so celo habe kamenje za njimi lučale. Nek gospod, kateremu je kamen priletel na prsa, pobral ga je ter nesel za spomin v slovensko svojo domovino.

Angleži na Opčinah. V gostilnici pri obelisku na Opčinah je priredil angleški konzul Burton oficirjem angleškega brodovja veselico, h kateri je bila tudi odlična tržaška gospoda povabljena. Lepo okusno je bil prostor zunaj na travniku ozaljšan; radi deževja se je občinstvo preselilo v gostilno, kjer se je rajalo z veliko živahnostjo v pozno noč, ker se je v naglici večerja prenesla v gostilnične prostore, potrlo se je marsikaj in tudi zgubilo; da bi se pri tej priliki okoristili nekateri okoliščani, kakor zblajljivo »Triesterca« pravi »nos bons villageois«, temu moramo na čast našega poštenega slovenskega okoliščana odločno oporekati. Pač pa je bilo na dvorišču mnogo lačnih tržaških fjakkerjev.

Deutscher Schulverein je ustanovil tudi v Trstu svojo podružnico. Mi nemamo nič zoper to, ako bo skrbel za izobraževanje nemških otrok, ker to je prav i hvale vredno. Odločno pa se moramo ustavljati germanizaciji slovenskega prebivalstva, kar ta podružnica namerjava, ker je po nasvetu vrhovnega finančnega svetovaleca, barona Czörniga, sklenola, naj se na slovanskem Primorju napravijo nemške šole i naj se soška dolina obvaruje — sloveniziranja! Za Boga, je li morda soška dolina nemška? Ali nemški kulturonosec, baron Czörnig ni še dosti ob državnih troških hodil po soški dolini i tam v finančne svoje oblasti in visokosti agitiral za nemštvo? Vsemogočnega finančnega barona moramo svariti, naj na dragih popotovanjih skrbi za finančne stvari, ker to je njegova dolžnost; nemško rogoviljenje mej Slovenci pa naj opusti, ker to je predržno i se z njegovo službo nikakor ne ujema.

Slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda slavnost, katero je priredilo politično društvo »Edinost« privs. Ivanu v Trstu z slovesno sv. mašo, vtisnola se je ljudstvu globoko v srce. Preč. kanonik Simčič je imel z asistenco svetoivanskega in ketnarskega preč. župnika veliko peto mašo, pridigoval je kaj lepo preč. g. kaplan Križman o življenju i delu s. Cirila in Metoda, ter kazal veliko veljavo i spoštovanje našega jezika, povdarjal, da v duhu i veri slovanski apostola vežete vse slovanske rodove, obžaloval največje zlo, versko razkolstvo ter sklenol z veselim upanjem, da bo zopet en hlev in en pastir. Ljudstva se je sešlo obilo ter je zamaknelo poslušalo lepe besede, ki so bile govornjene iz srca i so tedaj tudi v srca našle pot. Cerkev je bila prav lepo okrašana, vse polno zvezih cvetic, povezanih v slovenske barve, bilo je ob stenah in pred cerkvijo so divno vihrali praporji. Stoli so bili v cerkvi prgrenni in pred

oltarjen za odbor pol. društva »Edinost« posebe pripravljene. Vdeležil se je odbor »Edinost« se svojim predsednikom g. Nabergojem in veliko odličnih narodnjakov iz Trsta in okolice. Sv. Ivan, ski pevec so peli prav dobro pri maši. Po maši je bila zahvalna pesem, in ko je občinstvo iz cerkve stopilo, pozdravila ga je okoliščanska godba z »Naprej zastava Slave!«

Gosp. profesor Glaser bo v prihodnjem šolskem letu na lastne troške poslušal na dunajski univerzi predavanje o indijskih jezicah. Meseca septembra pa pojde — tudi na lastne troške — na filologični shod v Berlin. Mi želimo temu vrlému možu in iskrenemu marljivemu rodoljubu najboljšo vspehe.

Rojanska čitalnica bo imela 17 t. m. veselico. Spored: 1. Govor; 2. Srečkanje z darili; 3. Društvena zabava. (Ples); 4. Umeteljni ognji. Mej sporedom bo svirala vojaška godba. Vstopnina za ude 10 soldov, za neude 20 soldov.

† Gospa Ana Gorupova rojena Pergahofova, je umrla 8. t. m. na Reki; za njo plaka vrli naš rodoljub, g. Gorup in osem nedoletnih otrok. Rajnka je bila plemenita, dobrotljiva, prava mati svoje družini. Mi srčno obžalujemo nezgodo, katera je zadela obče spoštovanega g. Gorupa in njegovo blago družino.

Slovenske romarje so Lahj varali uže v Jakinu, ko so stopili na suho. Ko so namreč menjali avstrijski denar, dajali so jim ponarejene franke. Italica fides — nulla fides!

Kranjski deželni šolski nadzornik, g. Pirker naj bi svoj stan zamenil z žrebčarjskim nadzornikom. Nas je sram zapisati besede, katere je ta nemški kulturonosec v Kočevju v šoli in pri okrajnem glavarstvu govoril. Otroke pohujševati, pošteni ženam sramoto na glavo kopati, je li to naloga deželnega šolskega svetovaleca? Nemških kulturonosev nič več ni sram in o njih velja pregovor: Quem deus perdere vult, demantat.

Velik požar. Zadnji poneatelj je velika prejnica v Ajdovščini pogorela. Škoda je neizmerna; 280.000 gld. je zavarovano. Usmiljenja vredni so ubogi delalci, ki ostanejo brez služka; naj bi se zanje poskrbelo.

Umor. Blizo Dutovelj je na polju ubij fant A. Gomesil družega fanta Ant. Tavčarja. Ubijaleca je žandarmerija uže ujela.

Štipendije za umetnike. V Wiener Zeitung« se razpisujejo za umetnike štipendije, katere daje ministerstvo za nauk in bogočastje. Prosilci morajo biti nadpolni umetniki, ki za svoje nadaljno izobraževanje nemajo sredstev in sicer umetniki v pesništvu, v glasbi ali obrzovnih umetnostih iz kraljestev in dežel v državnem zboru zastopanih. Prošnje naj se vložé do 15. avgusta 1881. leta pri dotičnih deželnih oblastvih. V prošnji mora prošnjik: 1. opisati svoje dozdanje izobraževanje in svoje osobne razmere; 2. povedati, kako hoče štipendijo za svoje nadaljno izobraževanje porabiti, 3. predložiti svoje umetnostne poskuse, katerih vsak posamezen mora z avtorjevim imenom posebe z znamenovan biti.

Duhovske promembe na Gorškem. Preč. g. dr. A. Gregorčič je imenovan za profesorja dogmatike v Gorici. — Preč. g. Simon Gregorčič je premeščen iz Kobarida za družega duhovnega pomočnika v Tolmin.

Prirodopis živalstva, poslovenil iz českega po Pokornem g. prof. Erjavce, dopustilo je naučno ministerstvo za rabo v šolah, v katerih se ta predmet uči slovenski.

G. J. Presnitz, ki je v kranjske hraničnici izneveril 36.000 gld., obsojen je na dve leti teške ječe

Svetinj v spomin slovanskim romarjem je papež ukazal 1500 skovati iz bron in sreba. Kardinal Ledochovsky jih ima razdeliti mej romarje.

Od banke Slavije smo prejeli letno poročilo, iz katerega posnemamo, da je lansko leto imela 203.758. družabnikov; novih je mej letom pristopilo 45.758. V rezervi ima 4.834.842, v blagajnici pa 4.426.650 gld. premoženja. Vstanovila se je banka pred 12. leti ter je v tej dobi izplačala 5.460.893 gld. za škode i darovala 253 brizgalnice. Lansko leto so vse zavarovalne banke bolj ali manj trpele, posebno zavarovalnice zoper tečo so imele veliko zgube; tudi požarne banke so bile zelo zadete, enako tudi Slavija, ki je imela pri požarnem zavarovanju le 1108 gld. čistega dobička; pri zavarovanju življenja pa je imela toliko vspeha, da je izplačala 10¹/₂ dividende.

Podoba sv. Cirila i Metoda. Opozarjamo naše bralce na naznanilo katoliške bukčarne v Ljubljani v denšnjem listu »Ed.« Slovenci ljubijo svoje sobe krasiti z lepimi slikami svetnikov. Naj bi si vsaka rodbina omislila tudi sliko preslavnih sv. bratov, katera sta postala po svojem preblagem delovanju slovanskim rodom največja učitelja in dobrotnika!

C. k. državni zajem z lotrijo od leta 1854.

Izžrebane so bile 1. julija na Dunaju te le serije: 11, 126, 172, 203, 229, 250, 312, 559, 818, 946, 1319, 1400, 1439, 1519, 1568, 1834, 1917, 1959, 2073, 2363, 2434, 2559, 2568, 2594, 2655, 2866, 2966, 3228, 3286, 3376, 3508, 3578, 3579, 3788, 3787, 3812, 3972.

Stevilke se izžrebajo 1. oktobra 1881.

Listnica uredništva. Gosp. B. v G. Želimo bolj objektivnega dopisa; mi sami dobro vemo, kam pes tace moli in kaj je uredništvu »Šoš« tako na sreč: »bellum mi domo et existentia«. Nas pa to malo briga, mi gremo svojo pot, naj nas potem opravljajo, kder koli hočejo. Saj »Slovenec« je celo legal, da so bili romarji slabo sprejeti v Trstu, mej tem ko smo mi videli pisma, v katerih se romarji hvalijo, da so bili v Trstu dobro sprejeti in dopis v »Vaterlandu«, v katerega je buje pisal sam dr. Jordan, j: polno pohvale za tržaške Slovence. »Slovenec« je dobil celo nek popravek od zanesljive strani, pa ga ni priobčil. — Kaj moramo mi za to, ako ljudje nočejo biti pravični? — Dopisnik »Naroda« uže zopet laže, da nočemo kritike. Kritika dobrohotna je koristna, to pripoznamo radi, a zlobna kritika »surovega« moža je grla in jo je treba zavrniti. Kam pridemo, če bodo ljudja, ki hočejo biti pisateljji in učiteljji, tako zlobno pisarili. Sram jih bodi! Če bodo še tako pisali, prijeti jih bomo še od bliža, da jih sveta pokažemo v svitu prave zlobe. To si smatramo za svojo dolžnost. Ako pa želi kedo dokazov »ad oculos«, naj se potruži v naše uredništvo, tam lahko zve, kar se za zdaj še ne da pisati.

Tržno poročilo.

Kupčija mlahova v vsakem obziru.

Kava — prodaja se po sicer trdnih, a nespremenjenih cenah, ki ne morejo kviško, akoprem bi uvaževalci to radi prisilili. — Rio velja gl. 54 do 75, — Java gl. 81 do gl. 86, — Portorico gl. 89 do gl. 108, — Santos gl. 74 do gl. 80, — Ceylon gl. 98 do gl. 135.

Olje — v dobrem menenju, posebno fino, dalmatinska pa ne tako, ampak utegne kaj pasti. Denes velja namizno gl. 54 do gl. 62, — jedilno gl. 39 do gl. 43.

Sadje — brez spremembe, ker zdaj tudi ni posebnega prašanja po njem. Denes velja sultanina gl. 44 do 52, — cvebe gl. 24 do gl. 36, opaša gl. 23, — fige v vencih gl. 16¹/₂, rožiči gl. 6¹/₂, do gl. 7¹/₂, — pomeranče gl. 6 do gl. 7¹/₂, limoni gl. 5 do gl. 6, — mandelji gl. 78 do 85.

Riž — je zopet poskočil za 1 do 2¹/₂, in se zdaj prodaja po trdnih cenah. — Italijanski velja gl. 16¹/₂ do gl. 22¹/₂, — indijski gl. 13¹/₂ do gl. 13¹/₂.

Mast in špeh. — Mast cenejs za 1¹/₂, špeh brez spremembe; denes stane mast gl. 65¹/₂ do gl. 67¹/₂, špeh pa 54 do gl. 65.

Petrolje — prodaje se še vedno po zadnjic naznanjenih cenah od gl. 10¹/₂; če dojde le kaj novega blaga, znamo videti ceno na gl. 10.—; majšno pa teško ta mesec. Za kesnejo dobo je cena nespremenjena gl. 10¹/₂.

Domaci pridelki. — Fižola cene so prišle skoro v nič, rudečega in belega se uže lahko kupi po gl. 8 do 8¹/₂, koka po gl. 11.— mešanega po gl. 7¹/₂. — Maslo velja gl. 84 do 86.— ako je fino štirsko. Slive gl. 12 do 14, pa ni nič prašanja po njih.

Žito. — Pšenica brez spremembe. Kooruza za 1¹/₂ dražja in utegne proti koncu t. m. še poskočiti. Denes velja lepa valaska koroza gl. 6 do gl. 6⁶⁰, na kolodvor postavljena gl. 6⁷⁵.

Les. — Naročeb je dosti, toda kupci nočejo plačevati viših cen, ker blago lahko dobivajo. Cene ne bodo dobre, dokler bo vsak kmet direktno prodajal.

Seno in slama — vedno niže v ceni; denes velja seno gl. 1 do gl. 1³⁰.

Dunajska borza

dne 12. julija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	77 gld. 40 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78 * 25 *
Zlata renta	93 * 80 *
1860 državni zajem	132 * 75 *
Delnice narodne banke	837 * — *
Kreditne delnice	354 * 80 *
London 10 lir sterlin	117 * 50 *
Napoleoni	9 * 30 *
C. kr. cekini	5 * 49 *
100 državnih mark	57 * — *

Ljubljanske srečke

po 28 gld. — plačujoče na mesečne obroke po 2 gld. — ali na tedenske obroke po 50 kr. pri Josipu Zoldan-u verifičijski ured za vsa loterijska zborovanja, v hiši Statti poleg c. k. namestništva.

Vinske sesalke

(pumpo) najboljšo sestavo, pri shodu vinorojev na Dunaji z državnim in enim zlatim darilom zaradi dobre izdelave odlikovane, s vsa pritiskino; prave ameriškanske cevi z dveletnim poročtvom, Mousseux, sodci, menjalne in kijunaste pipa, prohodne zaklopnice in vsi izdelki iz kovine pri Franc Syrowy, Wien, III. Bezirk, Fasungasse Nr. 18. v lastnej hiši.

